החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות לח.

דרכי חד גבך הוא אבל הכא מי איכא למימר הכי ורבי ירמיה אמר לך אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא משום דא"ל אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו אבל הכא מי איכא למימר הכי [א]**ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר האי גברא בר מיתנא הוא ופלגא דידי הוא יבם אמר את בראי דידי את ולית לך ולא מידי הוי יבם ודאי וספק ספק** [ב]**ואין ספק מוציא מידי ודאי** [ג]**ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר ההוא גברא בר מיתנא הוא ופלגא דידי הוא ובני יבם אמרי אחונא את ומנתא אית לך בהדן פלגא דקמודי להו שקלי תילתא דקא מודו ליה שקל פש להו דנקא הוי ממון המוטל בספק וחולקין** [ד]**סבא ויבם בנכסי ספק או סבא וספק בנכסי יבם הוי ממון המוטל בספק וחולקין: מתני'** [ה]**שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה אומרים** [ו]**נכסים בחזקתן כתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים ויוצאין עמה בחזקת יורשי האב** [ז]**כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר** [ח]**ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון: גמ' מ"ש רישא דלא פליגי ומ"ש סיפא דפליגי אמר עולא רישא דנפלה כשהיא ארוסה וסיפא דנפלה כשהיא נשואה וקסבר עולא זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה זיקת**

הוי יבם ודאי וספק ספק. פי' נקונטרס ודאי שיודע מאיזה כח הוא בא ומוחזק בנכסים ולא דמי לההוא דרב משרשיא דלעיל דהתם אע"ג דספק אית ליה בנכסים זכיה ממה נפשך אפ"ה לא משיב ודאי דלא ידע מכח מי הוא בא עליהם משמע מתוך פירושו דקרי ודאי מה שודאי נוטל חלק בנכסים ובפרק מי שמת (כ"ב דף קנח: וסז) גבי הא דתנן נפל הבית עליו ועל אמו (ג) אלו ואלו מודים שיחלוקו פירש רבינו שמואל שיחלוקו יורשי האם דהיינו אחי האם מאביה עם יורשי הבן דהיינו אחי הבן מן האב לאונן ולא לה לפרש יורשי האם בני האם דהיינו אחי הבן מן האם דהיינו בנימין דא"כ ה"ל בנימין ודאי ולאונן ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי ואין נראה כלל דאטו מפני שהוא ודאי במקצת הנכסים יהא ודאי בכולן ועוד דאמר התם ומייתי ליה לקמן גבי נפל הבית עליו ועל אביו עליו ועל מוריש והיתה עליו כתובת אשה וכ"מ כו' ומסיק דיורשי האב אחי הבן אלמא אע"ג דיש לאב בנים אחרים לא משגיחין להו ודאי וכן בפ"ק דב"ק (דף ט. וסז) גבי אחים שחלקו ובא ב"ח ונטל חלקו של אחד מהן דאמר רב אסי נוטל רבינא בקרקע או רבינא במעות משום דמספקא ליה אי כיורשים דמו אי כלקוחות ולא אמרי' שלא יטול כלום שהרי זה המוחזק הוא ודאי במקצת נכסים וכן זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי גבי שניה אוחזים בטלית (ב"מ דף כ.) אלא הא דקרי הכא יבם ודאי היינו משום שהיבם הוא ודאי יורשו של בעל אבל ספק הוא ספק אם הוא יורשו כלל אבל התם בנפל עליו ועל אמו לא הוי בנימין ודאי יורש בכל אבי האחר דאם מתה רחל קודם יוסף הוי לאונן ממי יורשו וכן בנפל הבית עליו ועל אביו אם מת האב קודם הוי בעל חוב יורש ולא כן האחר: **ובית** הלל אומרים הנכסים בחזקתן. בפרק מי שמת (כ"ב קנח. וסז) פליגי בהאי גוונא ב"ש וב"ה גבי נפל הבית עליו ועל אמו ותקמר בגמ' בחזקת מי פירוש בית הלל דקאמרי נכסים בחזקתן דהיינו נכסי אלו בחזקת מי ר' אלעזר אומר בחזקת יורשי האשה רבי יוחנן אמר בחזקת יורשי הבעל ורש לקיש אמר יחלוקו ופי' בקונטרס בפרק האשה שנפלו (כתובות דף פ: וסז) דכי היכי דפליגי התם הכי נמי פליגי אמתניתין דהכא ורבינו תם אומר דלא דמיא הך להתם דהכא לא פליגי ב"ש בכתובה אלא בנכסי מלוג כדאמר בגמ' דמתובה שייכא מדקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי אב כו' אבל התם קתני סתמא יחלוקו משמע דבכתובה נמי פליגי והיינו טעמא דהתם אם הבעל מת תחלה הויא האשה כמו שנכתבה בכתובה אבל הכא שהיא זקוקה ליבם אין לאשה כלום בנכסי הבעל עד אחר החליצה דלא ניתנה כתובה לנכות ממנה ואפשר דכולהו אמוראי מודו הכא דנכסי אלו בחזקת הוי בחזקת יורשי הבעל והא דלא ערבינהו עם דלמר דשמא קסבר דהוא תנא דיבמות יורשי הבעל דרבנן א"נ אפילו קסבר דהוי דאוריתא כיון דלאו מכח קורבה קאתין מוקמינן להו בחזקת האשה עפי א"נ משום הכי לא מוקמינן בחזקת יורשי האם שהאם היא מתה קודם דקא משיב ברש יש נוחלין (כ"ב דף קח.) פורענות כשהבן מת תחלה לפיכך לא המחזיקום בחזקת האם ואם תאמר היכי גבו כתובה (ג) הא קי"ל כרב ושמואל דאמרי בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מז.) דאין אדם מוריש שבועה לבניו ומיהו לב"ש ניחא דאית להו שטר העומד לגבות כגבוי דמי ויהו כמוחזקין בממון דכתה ברייתות דפריך מייתו לרב ושמואל בשבועות (ד) משני התם דאתמר כב"ש ולר"א דאמר בחזקת יורשי האשה ניחא דאיהו פליג בהדיא בשבועות (דף מח.) אדרב ושמואל אבל ר' יוחנן דאמר בחזקת יורשי הבעל ופי' דנכסים בחזקתם הוא טעם לדבר למה לי מיפוק ליה דאין אדם מוריש שבועה לבניו ויש לומר דהיא הנותנת דאפי' שבחזקת הבעל (ה) אינה מורשת שאם היו בחזקת האשה היתה מורשת כמו לבית שמאי דאמרי כגבוי דמי אי נמי אר"י דאיכא לאוקמי בעמיתו ואיתנהו בעייתו שנוטל בלא שבועה והא דלא משני הכי בשבועות אלא דוחק להעמידה כב"ש משום דהתם בכתובה חייבי בנכסי אין בחזקת שהבעל מת אחיה דרגילין להיות בעייתיהו דאין דרך לבעלה למכרן ואיכא למ"ד לקמן (דף פו:) המכנסת שוב לבעלה אם רצה הבעל למכור לא ימכור: זיקת

מסורת הש"ס

(א) לעיל יט: פסחים ט. וש"נ. (ב) כתובות פ:. (ג) [לעיל יט: כתובות פ:]. (ד) לקמן נב. [פס. כתובות נג: פ:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מי איכא וכו' פלגא בנכסי מיתנא לי מנתא כל"ל ותיכא פלגא נמתא: (ב) תוס' ד"ה הוי יבם וכו' עליו ועל אמו כגון יוסף ורחל אלו ואלו מודים שיחלוקו פי' רבינו שמואל שיחלוקו יורשי האם והיינו אחי האם מן האב לבן עם יורשי הבן: (ג) ר"ה ובית הלל וכו' ריש נגו כתובה. נ"ב מלמר הלא מתחיית שבועה היתה יכין שמתה ולא נשבעה הוי מורים שבועה לבניו (ובשאר חסר): (ד) בא"ר לרב ושמואל בשבועות וקא משני התם. נ"ב מלמר על חדא בריתא מהכך בריתא קא משני הא מני כ"ש היא דאמר שטר השומד לגבות כגבוי דמי אלמא דלב"ש ניחא דיהולה לורים שבועה כיון דהוי כמו שמוחזקין בממון: (ה) בא"ר בחזקת הבעל לבך אינה מורשת שאם היו בחזקת וכו' דאין דרך בעלה למכרן:

מוסף רש"י

שומרת יבם שנפלו לה נכסים. כשהיא שומרת יבם (כתובות פ:). מה יעשה בכתובתה. כגזוזיה שהכניסה לו ומתאן לו בכתובתה וקנקל עליו אחריותן וכשלו להלוחם (שם). ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה. הן נכסי מלוג שאין שמין אותם עליו ואינו רשאי להלוחן. אלא משנכנסה לרשותו נכנסין עמה וכשהיא יוצאת יוצאין עמה נכסים דאלן נחל בחזקתן. וכב"ש נפרק מי שמת (קנח:) תפרש בחזקת מי הם מוחזקין. לי בחזקת יורשי הבעל בחזיל ואחריותן עליו. לי בחזקת יורשי האשה שהיו שלה (שם). כתובה. מה מתחיים ותוספת שאוחין נגא לה משל בעל, בחזקת יורשי הבעל (שם). ובלבד שהתא כתובתה על נכסי בעלה הראשון. ולא על של יבם (לקמן נב. וכתובות נג:).

תוס' חד מקמאי

ספק או סבא וספק בנכסי יבם חולקין:

מתניתין שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשו בכתובתה ובנכסים הנכנסין ויוצאין עמהם ב"ש אומרים יחלוקו וב"ה אומרים נכסים בחזקתן וכתובתה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים ויוצאים עמהן בחזקת יורשי האב וה"ה לנע"ב שהן בחזקת יורשי הבעל כדין כתובתה ואע"ג דגבי נפל הבית עליו ועל

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פ"ה מהלכות נחלות הלכה ד ה סמג עשין לו טוש"ע אה"ע סימן קנב סעיף ו:
לד ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
לה ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
לו ד מיי' פכ"ב מהלכי אישות הלכה י ופ"ג מהלכות נחלות הלכה י סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קס סעיף ה:
לז ה טוש"ע שם ס"ו:
לח ו מיי' שם טוש"ע אה"ע סי' קסח ס"ג:
לט ז מיי' שם ופ"ל מהלכות יבום הלי ה טוש"ע אה"ע שם סעיף ג וסימן קסו סעיף ד:

תוס' חד מקמאי (המשך)

אשתו נצ"ב יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב שאני הכא כיון דשומרת יבם היא יבם במקום בעל קאי וכשם שהוא מוחזק בכתובה כך הוא מוחזק בנע"ב והרמב"ם כתב גבי שומרת יבם נמי יחלוקו מסקנא דשמעתתא אליבא דהלכתא שומרת יבם מן הארוסין כל הנכסים בחזקתן ל"ש נפלו לה בחיי ארוס ל"ש נפלו לה בשהיא שומרת יבם ל"ש עבד בה מאמר ול"ש לא עבד בה מאמר ל"ש בחייה ולפירות ול"ש מתה ולגוף הנכסים ואם היתה שומרת יבם מן הנשואין ונפלו לה נכסים כשהיא שומרת יבם מוכרת ונותנת נכסים הנכנסין והיוצאים עמה וקיים ואפלו עשה בה מאמר ואם מתה נכסים בחזקתן כתובה ונע"ב בחזקת יורשי הבעל. נ"מ בחזקת יורשי האב ואפי' עשה בה מאמר ואם היתה שומרת יבם מן הנשואין ונפלו לה נכסים כשהיא תחת בעלה קי"ל כרבא דאמר ידו עדיפא מידה ל"ש עבד בה מאמר ל"ש לא עבד בה מאמר והשתא כשמת הבעל קלישא ליה ידו ויחלוקו הנכסים הנכנסים והיוצאין עמה. אבל לאביי דאמר אליבא דב"ה דידו כידה השתא כשמת הבעל קלישא ליה ידו ונכסים בחזקת יורשי האב. מיהו קי"ל כרבא ויחלוקו ואע"ג דאמר רב פפא דייקא מתני' כותיה דאביי הלכתא כותיה דרבא דקי"ל כל היכא דפליגי אביי ורבא הלכה כרבא בר מיע"ל קג"ם הלכך הלכתא כרבא ויחלוקו. וי"מ אליבא דרבא דאמר ידו עדיפא מידה נכסים בחזקת יבם. ורש"י כתב ויחלוקו והא דאמר ואע"ג דקשיא מתה לאביי ה"ה לרבא נמי קשיא אדפסלגי לאחר מיתה לפלגו בחייה ולפירות דאליבא דב"ש ויחלוקו. וי"מ דלרבא לא קשיא מתה (ו) דבמתה ה"ה יחלוקו לכ"ע הואיל והללו באים ליירש אבל בחייה נכסים בחזקתן אפי' לב"ש אפי' עבד לה מאמר (ז) ולפי הפירוש הזה לא הוה צריך לאוקומי רישא בדלא עבד לה מאמר. וה"ל לאוקומי רישא וסיפא בחד טעמא כדעבד לה מאמר:

(ו) כ"ל נכנסים לה נכסים מתחיו דבעל וכ"ש נפלו לה כשהיא שומרת יבם לב"ש יחלוקו. (ז) עי' תוס' לקמן לט ד"ה אע"ג.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com